

GESPREKSNOTITIE BRAM VERMEULEN

Mijn getuigenis over pushbacks langs de grenzen van Europa heeft betrekking op een reportagereis die ik maakte als correspondent voor het VPRO-programma Frontlinie en NRC Handelsblad. De reis betreft een verblijf van twee weken in het grensgebied tussen Griekenland, Turkije en Bulgarije, eind mei 2021.

Het is belangrijk om te vernoemen dat andere publicaties zoals Der Spiegel, The Guardian, The New York Times, de Groene Amsterdammer en mensenrechtenorganisaties als Amnesty International toen al uitvoerig hadden aangetoond dat pushbacks plaatsvonden, met name op de Egeïsche Zee. Organisaties zoals Border Violence Monitoring Network (<https://www.borderviolence.eu/violence-reports/september-30-2020-0700-evros-border/>) NGO's, advocaten en vluchtelingen maakten tegen die tijd al maanden melding van gewelddadige pushbacks over en om de Evros-rivier, die de landsgrens markeert tussen de EU en Turkije.

Tijdens onze research in het grensgebied bezochten we het dorp Ormenio. Dit dorp ligt ten noorden van de Evros-rivier, aan de Griekse kant van de grens met Bulgarije. Dorpelingen vertelden daar dat ze regelmatig volledig ontkleedde vluchtelingen het dorp zagen binnenstropelen. Die kleren waren afgenomen door de Bulgaarse politie. Ook zagen ze vluchtelingen wiens hoofden waren kaal geschoren door de Bulgaarse politie.

Een advocaat in het stadje Orestiada, Valantis Pantisidis, bevestigde deze getuigenissen uit eerste hand. Hij vertelde dat hij zelf ook regelmatig door vluchtelingen werd gebeld voor juridische bijstand nadat ze de Evros-rivier vanuit Turkije waren overgestoken. Hij vroeg de vluchtelingen dan om een foto te maken van de plek waar vandaan ze hem belden. Tegen de tijd dat hij op die plek aankwam, waren de vluchtelingen spoorloos verdwenen en bleken ze door de Griekse politie over de rivier te zijn teruggeduwd naar Turkije. Toen ik de woordvoerder van de Griekse politie, Yorgos Tournakis, om commentaar vroeg ontkende hij deze pushbacks, en zei hij dat zulke operaties onwettig waren.

Op vrijdagochtend 28 mei zagen we 's ochtends om 7 uur op een straathoek in het dorp Nea Visa gemaskerde politieagenten en een groep van tenminste 4 vluchtelingen, die op de grond zaten. Hun handen waren achter hun rug gebonden met plastic riempjes. De Griekse agenten schrokken zichtbaar toen ze onze camera zagen en dekten meteen het beeld af zodat we de vluchtelingen niet konden filmen. Terwijl ze om onze identiteitspapieren vroegen, werden de vluchtelingen achter onze rug in een geblindeerde politieauto zonder nummerbord afgevoerd. Ik had deze geblindeerde voertuigen al eerder zien staan op het politiebureau. In het rapport van het Border Violence Monitoring Network getuigen andere vluchtelingen over dezelfde voertuigen en gemaskerde politiemannen die hen clandestien over de Evros-rivier duwden <https://www.borderviolence.eu/violence-reports/september-30-2020-0700-evros-border/>. Hoewel we geen beeld hadden van de arrestatie, sterkte het incident in Nea Visa onze overtuiging dat er in dit gebied geheime pushback operaties plaatsvonden.

De volgende ochtend, zaterdag 29 mei, keerden we om 6 uur 's ochtends terug naar Nea Visa en reden van daaruit noordelijk naar het eerder genoemde dorp Ormenio, aan de Bulgaarse grens.

Nadat we daar een onverhard pad langs het treinspoor waren ingeslagen, zagen we vanuit de richting van de Bulgaarse grens een grote groep vluchtelingen ons tegemoet komen. Toen ze ons zagen hielden ze meteen hun handen in de lucht, kennelijk in de overtuiging dat we politie waren. Ze zeiden dat ze Afghanen waren, die juist door de Bulgaarse politie de Griekse grens waren overgeduwd. Ze liepen allemaal op sokken of op blote voeten en vertelden dat de schoenen waren afgenomen door de Bulgaarse politie. Alleen een aantal minderjarige jongens in de groep droeg schoenen.

Een aantal mannen lieten zien hoe ze op hun handen, armen en benen waren gebeten door politiehonden. Ze noemden die honden „dogs” en „wolves”, waarmee ze, denk ik, Duitse herdershonden bedoelden. Eén vluchteling liet zijn oor en neus zien, met aangekoekt bloed. Hij zei dat hij was geslagen door de politie. Een andere vluchteling liet striemen zien op zijn rug.

De mannen hadden dorst en vroegen om water. Ze hadden honger en plukten vruchten uit de struiken langs het bospad. De meesten spraken Turks en vertelden dat ze enige tijd in Istanbul hadden gewoond. Omdat ik daar ook een aantal jaren heb gewoond, kon ik ze verstaan. Tijdens de voettocht over het spoor naar het zuiden vertelden de mannen dat ze al vele malen door de Bulgaarse én Griekse politie de grens waren overgeduwd. Een man vertelde dat dit de 14de keer was. Een ander vertelde dat hij al 21 keer de grens was overgeduwd. Uit deze getuigenissen kwam naar voren dat pushbacks in dit grensgebied beleid waren geworden.

De voettocht duurde anderhalf uur en in die tijd zagen we geen politie. De Afghanen vertelden dat die in het eerst volgende dorp, Dikaia, zouden worden opgewacht door de Griekse grenspolitie. Daaruit maakten we op dat ze deze oversteek inderdaad al veel vaker hadden gemaakt.

Aangekomen in het dorp, bleken agenten van de grenspolitie en soldaten van de militaire politie inderdaad de Afghanen op te wachten. Ze werden gedwongen om op de grond te gaan zitten, in een veld ten noorden van het treinspoor. Toen we dat wilden filmen, werden we tegengehouden door de grenspolitie die zei dat dit gebied een militaire zone was. Kort daarna werden we meegenomen naar het politiebureau in Dikaia. Hoewel er daar geen formele klacht tegen ons werd ingediend, werden we verzocht om het dorp te verlaten en mochten we niet verder filmen. Advocaat Valantis Pantisidis bevestigde later dat de groep Afghanen vast was gezet in het detentiecentrum in Fylakio, waar asielaanvragen worden behandeld.

De uitzending van Frontlinie Langs De Muur is hier te zien: [Langs de muur gemist? Start met kijken op NPO Start](#)

Het artikel in NRC Handelsblad: <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/06/18/nieuw-ijzeren-gordijn-aan-de-oostgrens-van-de-eu-a4047897>

Bram Vermeulen, Amsterdam 6 januari 2021